

מראי מקומות - סוכה

מא:

שינתנהו לו במתנה גמורה ע"מ שיחזיר, ואחר שיצא בו צריך לחזור וליתנה לו במתנה בשעת חזרה, אבל אם אמר לו היא במתנה עד שתצא בו ואח"כ יהא שלי כבתחלה, לא יצא בו, דהוי כמו שאול". והביא ראי' לזה מהא דאי' לקמן (מו:). לא לקני איניש לוליבא לינוקא ביומא טבא קמא, דינוקא מקני קני אקנויי לא מקני, ואם אינו צריך להחזיר לו במתנה, לקני לי' עד שיצא בו ויחזור אליו ממילא, אלא ודאי צריך לחזור וליתנה במתנה, וקטן לאו בר אקנויי הוא. אבל הקצות החושן (רמא, ד) כ' לחלוק על זה, וס"ל דמתנה ע"מ להחזיר ג"כ יכול להיות מתנה לזמן דיוחזר לו ממילא, והביא דכן משמע מדברי הר' אביגדור כ"ץ (הובא בשו"ת הרא"ש, כלל לה סי' ב) דכ' דאינו יוצא בו "עד דמקני" לי' קניית הגוף לשעה לכל הפחות... קנין הגוף לשעה מקרי, וכו'". ודקדק הקצות מזה דס"ל להר' אביגדור כ"ץ דבאמת יכול להיות קנין לשעה. ומה שהרא"ש הביא ראי' מהא דלא לקני איניש לוליבא לינוקא, כ' הקצות דצ"ל דהיינו במקנה לו סתם, בלא שום שיוה, אלא שסומך שיחזור ויתן לו, אבל אם מקנה לו בפירוש לשעה, גם בקטן מהני משום דמתנה ע"מ להחזיר ממילא חוזרת לו המתנה.

ה. סכין וקערה ככר ומעות הרי אלו כיוצא בהן פרש"י, שדואג עליהן שלא יפול הסכין ויזיקנו, והקערה תשפך והמעות יאבדו והככר יטנף. וכ' ר' יונה בברכות ע"פ רש"י דשאר דברים מותר להחזיק בידו בשעת תפלה, כיון שאין שייך חששות אלו. אבל הביא מ'אית דמפרשי' דמה דנקט' הגמ' דברים אלו לאו דוקא, אלא אורחא דמילתא נקט, וה"ה שאין ליטול שום דבר בידו בשעת התפלה, ורק בלולב התירו משום חיבוב מצוה, דלא ימעט עי"ז מכוונה.

ו. ולנחם אבלים

הק' ר' שרירא גאון (הובא באוצר הגאונים לסוגיין, אות קל"ו), מה ניחום אבלים איכא ביו"ט. והשיב דמיירי דמת לו מת או ביו"ט או בחוה"מ, ועתידי לנהוג ימי אבלות אחר המועד, אז אע"פ שאין נוהגין מנהגי אבלות במועד, מ"מ חביריו הולכין אצלו ויושבין עמו כדי ליישב דעתו, וקא מדמינן לי' למי שמנחם אבלים.

א. מפני שאמרו חכמים אין אדם יוצא ידי חובתו ביו"ט הראשון בלולבו של חבירו

העיר הערוך לנר על לשון "שאמרו שחכמים", הרי דין זה מן התורה הוא. ותי' דנקט לשון זה משום סיפא דקתני ושאר ימות החג אדם יוצא בלולבו של חבירו, דמיירי בזמן הזה (דהא בזמן המקדש צריך לדין לכם כל ז' במקדש, וכמו שהק' רעק"א על המשנה), וזו מצוה שאמרו חכמים, ולא אמרו לגזור על שאול בשאר ימות החג, א"כ אגב זה נקט לשון אמרו חכמים גם ברישא.

ב. ולקחתם, שתהא לקיחה ביד כל א' וא'

הק' הכפות תמרים, למה צריך קרא לזה, הרי מצוה שבגופו הוא, ובמצוות שבגופו לא מצינו דמהני שליחות, וא"כ פשוט הוא דצריך ליטול הד' מינים בעצמו ולא למנות שליח, והניח בקו'. וכבר העיר המאירי קו' זו, וכ' דכיון שאינו בא אלא לרצות על המים, הייתי אומר דדיינו אם ב"ד נוטלין, לכך צריך קרא לומר דכל א' צריך ליטול. וע"ש בכפות תמרים עוד דהק' דהא כבר דרשי' מקרא זה דצריך לקיחה תמה, ואיך ילפי' ב' דרשות מקרא זה, ע"ש מש"כ בזה.

ג. הא לך אתרוג זה ע"מ שתחזירהו לי, החזירו יצא

הק' הפמ"ג (תרנח, א"א יב), למה יצא, הא קי"ל דצריך להיות ראוי לאכילה, והרי אינו יכול לאוכלו, דאם אוכלו לא יהי' יכול להחזירו, וממילא לא יצא בו. ותי' דהדין הוא רק שיהי' שום אדם יכול לאוכלו, וכמו באתרוג של תרומה טהורה, דישראל יכול לצאת בו חובתו אף דאינו יכול לאוכלו, כיון שראוי לאכילת כהן. ובשו"ת בית יצחק (או"ח קד) כ' לחלק באו"א, ע"פ מש"כ הרמב"ם (פיה"מ לד): לבאר דהא דאתרוג של תרומה טמאה פסולה הוא משום דכיון דאינו ראוי לאכילה אינו נקרא פרי, והתורה הקפידה שיהי' פרי. וא"כ הכא, דמה שאינו יכול לאכול במתנה ע"מ להחזיר אינו משום חסרון בחפצא דאתרוג, אלא בגברא דאינו יכול לאוכלו, שפיר נקרא פרי, ויכול לצאת בו (וע"ש שכ' עוד, דהא תנאי מלתא אחריתי הוא, וצ"ע אם כוונתו לומר דכל זה הוא תי' אחד, או דזה תי' בפני"ע).

ד. מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה

ובגדר מתנה ע"מ להחזיר, אי' ברא"ש בסוגיין (סי' ל) "וצריך